

عنوان مقاله:

نزول به جهان زیرین در اسطوره های ایران

محل انتشار:

دوفصلنامه پژوهش های ایرانشناسی، دوره 12، شماره 2 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 23

نویسندگان:

سهیل آقایی - دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تهران

ژاله آموزگار - استاد زبان های باستانی دانشگاه تهران، تهران، ایران

روح الله هادی - دانشیار زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تهران، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

در کیهان شناسی برخی شمنیسم ها، به ویژه شمنیسم آسیایی، عالم با سه منطقه کیهانی که با محوری مرکزی به هم می رسند، تجسم می یابد. شمن ها قادرند به آسمان ها فراز روند و با خدایان دیدار کنند یا به جهان زیرین نزول کنند و با شیاطین مرگ بجنگند. آن ها در حالت خلسه به جهان زیرزمینی هبوط می کنند و راه غلبه بر شیاطین را از خدایان فرمانروا بر جهان زیرین فرامی گیرند. «نزول به جهان زیرین» نزد اقوام آلتایی، خویشکاری شمن های سیاه است و «پرواز جادویی» خویشکاری شمن های سفید. تعدادی از معروف ترین سفرها به جهان زیرین در ادبیات حماسی و منابع اسطوره ای به لحاظ ساختاری شمنی هستند؛ بدین معنا که سالکان از فن خلسه آمیز شمنان مدد می جویند. نویسندگان در مقاله حاضر، آثار این پدیده را در شمنیسم بازجسته اند و سپس با نظر به منابع اساطیری ایران، سفر زیرزمینی دو شخصیت اسطوره ای جم و افراسیاب با عناوین «ور جمکرد» و «نزول افراسیاب به جهان زیرین» را تحلیل کرده اند. همچنین با نظر به نمادپردازی جهان شمول «پل یا گذرگاه دشوار» که در سفرهای خلسه آمیز شمن های آسیایی نیز نمونه دارد، از اسطوره چینود زردشتی سخن رانده اند.

کلمات کلیدی:

شمن، اسطوره های ایران، شاهنامه، نزول به جهان زیرین، پل یا گذرگاه دشوار

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1633455>

